

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar

Number: 1, p. 11-22, Autumn 2017

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENE SAYGI DEĞERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SECONDARY SCHOOL TEACHERS VIEWS RELATED TO TEACHER'S RESPECT

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
10.08.2017

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
20.10.2017

Asya'dan
Avrupa'ya
Uluslararası
Sosyal Bilimler
Dergisi

Öz

Son yıllarda, bütün dünyada etik değerlerden uzaklaşıldığı ve dünyanın büyük çoğunluğunda ahlaki yozlaşmanın yaşandığı yapılan bilimsel çalışmalarla ortaya konmuştur. Özellikle okullarda öğrenciler arasında şiddet olaylarının arttığı, cinsel tacizlerin yaşandığı, argo ve küfürü konuşmaların olduğu, kopya çekme davranışlarına çok sık rastlandığı ve öğretmenlere olan saygının azaldığı tespit edilmiştir. Bu araştırmanın amacı, öğretmenlere göre; toplumda öğretmene olan saygı düzeyinin azalmasının nedenleri, etkileri ve sonuçlarının neler olduğunu, öğretmene olan saygı düzeyini artırmak için neler yapılması gerektiğini tespit etmektir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden bütüncül çoklu durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bulgular, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Beş farklı ortaokulda görev yapan 65 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, son yıllarda toplumda öğretmene olan saygı düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir. Öğretmene olan saygı düzeyinin azalması; yasa ve yönetmelikler, aileler, siyasetçiler, okul yönetimi, öğretmenler, teknolojinin gelişmesi, toplumun değer yargılarının değişmesi gibi etkenlerden kaynaklanmaktadır. Öğretmene olan saygı düzeyinin azalması; eğitim-öğretim ortamlarında işi yürüten bireyler olarak öğretmenlerin motivasyonunun azalmasına, verimliliğinin düşmesine, öğrencilerin yeterli ve gerekli eğitimi alamadan mezun olmalarına yol açmaktadır. Araştırmada öğretmene olan saygı düzeyinin artırılması; öğretmenlerin motivasyonunun ve verimliliğinin artmasını, öğrencilere daha kaliteli ve yeterli eğitim verilmesini sağlayacağı vurgulanmıştır. Öğretmene olan saygı düzeyinin artırılması için Milli Eğitim sistemi ile ilgili kanun ve yönetmeliklerde değişiklik yapılması, okullarda aile eğitimi verilmesi, toplumun öğretmene saygı konusunda bilinçlendirilmesi, öğretmenin ekonomik düzeyinin artırılması, siyasetçilerin beyanatlarında öğretmenleri küçümseyici ifadeler kullanmaması, öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Saygı, Eğitim-Öğretim, Öğrenci

Abstract

In recent years, it has been revealed through scientific studies that ethical values have been removed from all over the world and moral corruption has been experienced in the vast majority of the world. Especially in the schools it has been found that among the students, violence has increased, sexual harassment has been experienced, slang and abusive speech, copying behaviors are encountered very often and teachers' respect has decreased. The aim of this research, according to the teachers; The reasons for the reduction of the level of respect for the teacher in the society, what are the consequences and consequences of what is done, and what needs to be done to increase the level of respect for the teacher. In the study, holistic (multiple unit of analysis) design of case study designs was used. Findings were obtained by interview form consisting of unstructured questions. In the analysis of the data, a descriptive analysis technique was used. There were interviews with 65 teachers who worked in five secondary school. As a result of the research, it has been determined that the level of respect for the teacher in society has decreased in recent years. Decrease in the level of teacher respect ; Laws and regulations, families, politicians, school management, teachers, the development of technology, and changes in the value judgement of the society. Decrease in the level of teacher respect; As individuals carrying out work in educational atmosphere, it leads to a decrease in the motivation of the teachers, a decrease in productivity, and a graduation of the students without adequate and necessary education. In this research, increasing the level of respect for the teacher; It was emphasized that motivation and productivity of the teachers would be increased and that the students would be provided with better and more qualified education. In order to increase the level of respect for the teacher, it is offered a suggestions such as making amendments to laws and regulations related to National Education, providing family education in schools, raising awareness of the society on teacher education, increasing the economic level of the teacher, not using contemptuous expressions of teachers in politicians' statements, and suggestions of teachers themselves are renewed.

Keywords: Teacher, Respect, Education And Training, Student

Öğr. Gör. Tuğrul Külünkoğlu
Giresun Üniversitesi Tirebolu
Meslek Yüksekokulu
tugrul.kulunkoglu@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-7406-1477>

GİRİŞ

Eğitim tanımlarını içerikleri açısından iki grupta toplamak mümkündür. Amaçları açısından birey üzerinde odaklanan tanımlara göre eğitim bir davranış değiştirme sürecidir. Toplum üzerinde odaklanan tanımlara göre ise eğitim topluma uyum sürecidir (Terzi, 2005: 3).

İnsan, iyi ve kötünün bir karmaşası, çevreye uyum gücünde olan bir varlık ve doğal düzenin bir parçasıdır. Bu durumda eğitimin hedefi, yeni nesillere kültürel mirası aktarmak ve insanı toplumsal yaşama hazırlamak, mutlu ve erdemli kılmaktır (Sönmez, 2005: 39). Çünkü bireyin mutlu ve erdemli olması demek toplumun mutlu ve erdemli olması demektir.

Bir toplumun yapısı ve işleyişinin nitelik ve düzeyinin oluşturulmasında en önemli öğelerden biri bireydir. Bireyin yapıcı, yaratıcı, araştırmacı özelliklere sahip ve toplumun uyumlu, etkin bir üyesi olarak yetiştirilmesi eğitim ile gerçekleştirilmektedir. Eğitimin etkili ve verimli olarak işlerliğini sürdürebilmesinde ve eğitimin kalitesini artırmada en önemli, temel ve etkin eleman öğretmendir (Saylan, 2007: iii).

Eğitim öğretim faaliyetlerinin en önemli odak noktasını, eğitim bilimcilerinin çabalarının büyük bir çoğunluğunu, öğrenci başarısının/öğrenmesinin artırılması oluşturmaktadır. Öğrenci başarısında kalıtsal faktörlerden sonra en önemli unsur öğretmen faktörüdür (İlğan, 2012: vii). Çünkü öğretmen, sınıfta eğitimi yürüten ve yöneten kişidir.

Öğretmenlik, değişen aile yapısına, yükselen toplumsal değerlere (!), değişip modernleşen okul binalarına karşın değişmeyen öğretim programlarına, okul dışında internet aracılığıyla dünya ile bağlantı kuran öğrenciyi sınıfta hâlâ edilgin tutan sisteme ve bilinen bilinmeyen birçok nedene bağlı olarak gitgide zorlaştığı belirtilmektedir (Gordon, 2005: i). Son yıllarda teknoloji özellikle eğlence sektöründe büyük bir gelişme göstermiştir. Eğlence sektörü cep telefonlarıyla sınıfların içine kadar girmiştir. Böylelikle, sınıf içinde disiplin sorunları artmıştır.

Sınıfın iyi yönetilmesi, eğitimde başarılı olmak için ilk adım olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle öğretmenin liderlik rolü ön plana çıkmaktadır. Sınıf yönetiminde disiplin anlayışı katı kuralları uygulanmasından çok bilgiye ve sevgiye dayalı olmalıdır. Diğer bir anlatımla, öğretmen sınıf içinde disiplini, bilgisiyse, öğrenciyse sevgi göstermesiyle ve ona saygı duymasıyla kurmalıdır (Demirel, 2000: 203). Ancak sevgi ve saygı karşılıklı olmalıdır. Öğrenci de öğretmene karşı sevgi ve saygı beslemelidir. Böylelikle, öğrencinin sosyalleşmesi ve topluma uyum sağlaması daha kolay ve etkili olacaktır.

Sosyalleşme toplumun kültürüne, normlarına ve değerlerine dahil olma sürecidir. Bu durum, toplumun sürdürülmesi için gerekli sosyal bir uyum seviyesini sağlar. Hayat boyu devam eden ama yaşamımızın ilk yıllarında temel bir öneme sahip bir süreçtir. Bu yüzden aile ve okul sosyalleşme sürecinde hayati bir role sahiptir (Bartlett ve Burton, 2014: 33). Okul ve aile işbirliği içerisinde, toplumun kültürünü, örf ve adetlerini gelecek nesillere aktarmalıdır.

Örfler ve âdetler birer sosyal kontrol aracıdır. Örflere ve âdetlere aykırı davranılırsa toplumun tehlikeye düştüğünü söyleriz. Toplumun ayakta kalması ve devam edebilmesi insanlar arasında ortak davranış tarzlarının bulunmasına ve bunların devamlılık kazanmasına bağlıdır (Güngör, 2010: 95). Türk toplumunun en önemli örflerinden birisi de büyüğe ve özellikle öğretmene saygıdır. Saygı, toplumun mutluluğu ve huzuru bakımından oldukça gerekli bir erdemdir.

Yaşamın yegane amacı erdemli bir mutluluktur. Bunu hedef edinmeyen dünya görüşleri veya yaşam projeleri, mutluluktan daha büyük, sözde hedefler gözetmek suretiyle, insanı gerçek rotasından saptırırlar. İnsanları, onların kıymetini aşan hedeflere yönelmek suretiyle, onları amaç olmaktan çıkartıp araç haline sokarlar. Kendi mutluluğundan vazgeçmiş insanın kendisine saygısı kalmaz. Diğer insanlara da saygısı olmayacağından kendisine ve hemcinslerine her türlü kötülüğü reva görür. İnsana saygı demek, insanı her türlü kıymetin üstünde tutmak demektir (Ceylan, 2016: 3). Dolayısıyla saygının olmadığı ortamlarda etkili ve verimli bir eğitim-öğretimin gerçekleşebileceği söylenemez.

Yaman, Mermer ve Mutlugil (2009 :93) çalışmalarında öğretmene saygı göstermeme, söz almadan konuşma, öğretmeni dinlememe, öğretmenin iyi niyetini kötüye kullanma, yalan söyleme gibi - istenmeyen öğrenci davranışlarının gösterilmesini- etik dışı davranışların okullarda öğrenciler tarafından sıkça yapıldığına dikkat çekmektedirler.

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 8. Kısım madde 52'ye göre kısaca Öğrencilerden Beklenen Davranışlar; *Okul personeline, arkadaşlarına ve çevresindeki kişilere karşı saygılı ve hoşgörülü davranmaları, doğru sözlü ve dürüst olmaları, iyi ve nazik tavırlı olmaları, yasalara, yönetmeliklere ve toplumun etik kurallarına, millî, manevi ve kültürel değerlere uymaları beklenir.* Okul yönetimi, yukarıdaki hususlar ve bunlara uyulmaması durumunda ortaokul ve imam-hatip ortaokulu

öğrencilerinin karşılaşabilecekleri yaptırım işlemleriyle ilgili olarak kendilerini ve velilerini bilgilendirir (Resmi Gazete, 2014).

Bu araştırmanın amacı, eğitim sisteminin en önemli paydaşları öğretmenlerin sorunlarından birisi olan öğretmene saygı düzeyini, öğretmenlerin bakış açısından tespit etmek ve soruna çözüm yolları önermektir.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Araştırma nitel desende oluşturulmuştur. Nitel araştırma yönteminde olguları geçtiği yerde anlamaya ihtiyaç duyulur. Durumlar katılan kişilerin bakış açısıyla değerlendirilir. (Robson, 2015: 24). Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan durum çalışması deseninin bütüncül çoklu durum deseni kullanılmıştır. Durum çalışması görgül bir araştırma yöntemidir. Bu araştırma yöntemi, güncel bir olayı ya da durumu derinlemesine, bağlam ve durum arasındaki sınırlar belirgin olmadığında kendi gerçek dünyasında, otomatik ortamda incelemekle ilgilidir (Yin, 2004:118). Bütüncül çoklu durum deseninde, isminden de anlaşılacağı gibi, tek bir analiz birimi (bir birey, bir kurum, bir program, bir okul, vb.) vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 300). Bu çalışmanın analiz birimini branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

Çalışma grubu

Bu çalışma, Giresun ilinde beş farklı ortaokulda görev yapan 65 branş öğretmeniyle yürütülmüştür. Öğretmenler amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yoluyla seçilmiştir. Tipik durum örnekleme yönteminde, araştırmacı yeni bir uygulamayı veya bir yeniliği tanıtmak istiyorsa, bu uygulamanın yapıldığı veya yeniliğin olduğu bir dizi durum arasından, en tipik bir veya birkaç tanesini saptayarak bunları çalışabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 120). Çalışma, toplumda öğretmene olan saygı düzeyinin azaldığına inanan, en tipik özellikleri taşıyan öğretmen grubuyla yürütülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin üç tanesi 0-5 yıl arası, dört tanesi 5-10 yıl arası 14 tanesi 10-15 yıl arası, 22 tanesi 15-20 yıl arası, 22 tanesi 20+ yıl deneyime sahip öğretmenlerdir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada “öğretmene olan saygı düzeyi görüşme formu” kullanılmıştır. Görüşme formu, araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uzman öğretim üyeleri tarafından kapsam geçerliliği gözden geçirilmiş sorulardan oluşturulmuştur. Verilerin toplanması sürecinde nitel görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı Yapılandırılmış görüşmede araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde yanıtlayıcının kısmen düzeltme, düzenleme hakkı vardır. Sorgulayan ve yanıtlayan, bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebilirler. Böyle olunca da bu teknik genellikle nitel araştırmalarda kullanılabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2016: 185). Verilerin toplanması süreci araştırmacı tarafından, öğretmenlerin öğlen tatili arasında, okulların öğretmen odasında görüşme formunun katılımcı öğretmenlere toplu olarak dağıtılmasıyla yapılmıştır. Öğretmenlerin bireysel olarak doldurdıkları görüşme formları daha sonra araştırmacı tarafından analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmenlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlar ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 240).

BULGULAR VE YORUM

Toplumda Şu Anda Var Olan Öğretmene Saygı Düzeyi

Toplumda şu anda öğretmene karşı var olan saygı düzeyini belirlemeye yönelik soruya verilen cevaplar incelendiğinde; katılımcıların tamamı, öğretmene olan saygının son yıllarda giderek azaldığını ve çok yetersiz bir seviyeye geldiğini belirtmişlerdir.

Bu cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Saygı, tamamen yok olmak üzere”

“Daha önceki yıllara göre, toplumda öğretmene saygı azalmıştır. İnsanlar öğretmenleri; çocuklarına eğitim vermek, öğretmek zorundaymış gibi sıradan bir kişi olarak görmektedir.”

“Öğretmene saygı, gün geçtikçe azalıyor. Biraz not kaygısından dolayı saygılıymış gibi bir algı var.”

“Öğretmenlerin eskisi gibi itibar gördüğünü düşünmüyorum. Öğrenciler ve velilerin tutumu bunu gösteriyor. ‘Hiçbir şey olamazsan öğretmen ol’ sözü, toplumun böyle kutsal bir mesleğe bakış açısını gösteriyor.

“Artık veli profilinin ön planda olduğu bir eğitim sistemi... Öğretmenlere olan saygı maalesef ayaklar altında. Bu yüzden, saygının olmadığı bir ortamda eğitim ne kadar sağlıklı olur.”

“Öğretmene saygı yok. Veliler bizim mesleğimizi bizden iyi biliyorlar.”

Önceden Toplumda Var Olan Öğretmene Saygı Düzeyi

Katılımcı öğretmenlerin öğrenci oldukları yıllarda, toplumdaki öğretmene olan saygının düzeyini belirlemeye yönelik soruya verilen cevaplar incelendiğinde; öğretmenlik mesleğinin saygın bir meslek olduğu toplumun her kesimi tarafından değer verilen ve saygı duyulan bir meslek olduğu belirlenmiştir. Bu soruya verilen cevapların bazıları şöyledir:

“Öğretmenimize saygılı nasıl olunur, ilk ailede öğretilirdi.”

“Öğretmenin bir otoritesi vardı. Bizim için önemli bir insandı. Ancak, şu anda, arkadaş gibi görmeyi geçtik. Öğretmen-öğrenci ilişkisi farklı boyutlarda.”

“Öğretmenlik mesleği saygın bir meslekti ki, bu mesleği seçtiğimi düşünüyorum. Ama, şu anda, toplumda hak ettiği yeri bulamıyor.”

“Ben öğrenciyken öğretmene saygı gerçekten üst düzeydeydi. Biz öğretmenimize soru sormaya çekinirdik ki, anne babalarımız da en az bizler kadar saygılıydı.”

“Çok değer verirdik, kılığımızı düzeltir. Konuşurken sözlerimize dikkat ederdik. Velilerimiz “öğretmen ne derse doğrudur”. Derdi”

“Toplumun her kesiminde saygınlık sıralamasında doktor, öğretmen... diye devam ederdi. Artık sıralamada çok gerilerde kaldı.”

Öğretmenlere Saygının Azalmasının Nedenleri

Öğretmenlere duyulan saygının, son yıllarda azalmasına yol açan nedenlerin belirlenmeye çalışıldığı soruya verilen cevapların sonucu, şu başlıklar altında toplanmaktadır:

1) Yasa Ve Yönetmeliklerden Kaynaklanan Nedenler

Öğretmenler, öğretmene olan saygının azalmasının en önemli nedenlerinden birisinin, son yıllarda yapılan kanun değişiklikleri olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar içinde özellikle BİMER (Başbakanlık İletişim Merkezi) hattına yapılan ve çoğu gerçeği yansıtmayan, abartılı şikayetlerin öğretmenleri güç durumda bıraktığı ve sınıf içerisindeki otoritesini azalttığı öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin atanamaması ya da KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) ve mülakatla atanması, en düşük memur maaşına yakın bir ücretle çalışması, ücretli öğretmenlik uygulamasının olması, sınıfta kalmanın kaldırılması gibi yasa ve yönetmeliklerden kaynaklanan nedenlerden dolayı öğretmenlere olan saygının azaldığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazıları şöyledir:

“Eğitimin yapılanmasında yapılan değişiklikler”

“Bakanlık tarafında veliye her hakkın verilmesi nedeniyle veli gözünde öğretmenlik saygınlığını yitirmiş durumda.”

“Eğitim sisteminin ve MEB’in öğretmenlere olan baskısı da öğretmeni değersizleştirmiştir.”

“Sınıfta kalma olmadığından öğrenciler için not önemli olmadığından dersi dinlemek bile istemiyorlar. Öğretmenin yaptırım gücü azaldı, öğrencileri uyardığında hemen şikayet ediliyor”

“Öğretmenlerin atanamaması, giderek zavallı duruma düşürülmesi.”

“Öğretmenlerin KPSS ve mülakatla atanması, öğretmen maaşlarının birçok meslekten düşük kalması.”

“Çok fazla öğretmenlik mezununu olması, yapılan elemelerin yeterli ve adil olmaması.”

“Öğretmen şikayet hattının kurulması ile öğretmen de şikayet edilir mantığının insanlara yerleştirilmesi.”

“Yasa ve yönetmeliklerin öğretmenin elini kolunu bağlaması.”

“MEB’in eğitim ve öğretime bakış açısı, sistemdeki eksiklikler.”

“Öğretmen mezun eden fakültelerin fazlaca mezun vermesi.”

2) Aileden Kaynaklanan Nedenler

Öğretmenler, son yıllarda ailelerin, çocukları şımarık ve her dediklerinin yapılarak yetiştirdiklerinden dolayı öğrencilerin de sınıf ortamında, arkadaşlarının ve öğretmenlerinin kendilerine,

ailelerinin davrandıkları gibi davranmalarını beklemekte olduklarını belirtmişlerdir. Bunun sonucu olarak disiplin sorunlarıyla ve öğretmene olan saygının azalması gibi sonuçlarla karşılaşmaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin, velilerin de öğretmenlere çok saygısız davrandıklarından bahsetmeleri dikkat çekici bir bulgudur. Öğretmenlerin bazıları bu konuda şunları belirtmişlerdir:

“Hani eğitim önce ailede başlar diyoruz ya benim gözlemlediğim kadarıyla saygı konusunda ailede de eksikler var. Her şeyden önce veli okula geldiğinde öğretmenle nasıl konuşulacağını bilmiyor. Biraz da son yıllarda çocukların çok şımartıldığı bir nesille karşı karşıyayız. Bu da okul davranışlarına olumsuz yansımaktadır.”

“Velilere sürekli öğretmenin işine karışma yetkisi verilmesi.”

“Çocuklar ve aileler öğretmeni istediği yere şikayet edebileceğini düşünüyor.”

“Ailede verilen eğitim de öğrencilerin öğretmen olan saygısını azaltmaktadır.”

“Çocukların çok fazla toleranslı yetiştirilmesi, her dediğinin yapılması.”

“Ailelerde öğretmenlerle ilgili olumsuz tutum takınılması.”

“Velinin çocuğunu tek zannetmesi, ve öğretmenin de kendisi gibi çocuğun her dediğini yapmasını istemesi.”

“Ailenin eğitimciye verdiği önemsizlik.”

“Öğrencilerin aileleri tarafından bütün istedikleri yerine getirildiği için okulda da aynı ilgi ve alakayı beklemektedirler.”

“Çocuğun ailenin bütün olumsuzluklarının stresini okulda öğretmenden çıkarıp rahatlamaya çalışması.”

“Velilerin öğretmenleri yetersiz bulması (tabi ki ukalalık yapıyorlar)”

3) Siyasetçilerden Kaynaklanan Nedenler

Öğretmenler, öğretmene olan saygının azalmasının nedenlerinden biri olarak siyasetçilerin öğretmene gereken değeri vermemelerini, öğretmenlik mesleğini küçük düşürücü söylemler yapmalarını göstermişlerdir. Bu konuda görüş belirten öğretmenlerin bazılarının görüşleri şu şekildedir:

“Siyasiler öğretmenlere değer vermiyor.”

“Başta ülkeyi yönetenler öğretmenlere gereken değeri vermediğinden, bu topluma da yansıyor.”

“Yönetimin, öğretmenleri suçlayıcı ve aşağılayıcı demeçleri.”

“Toplumda öğretmenlerle ilgili olumsuz algı oluşturulması.”

“Üst düzey yöneticilerden başlamak üzere alt kademelere inildikçe saygı azalmaktadır. Üst düzeydeki yöneticiler mesleği değersiz hale getirdikçe, alt kademelerdeki bundan etkilenmektedir. Bu etki öğrencilere ve velilere yansımaktadır. Öğretmenliği bol bol tatil yapan, çok kazanan bir meslek olarak görmektedirler.”

“Siyasilerin bakış açıları toplumu yönlendirmektedir. 3 ay tatiliniz var sözü hep söylenmekte.”

“En başta yönetici ve siyasilerin tutumları.”

“Bakanlığımızın öğretmene karşı tutum ve davranışları.”

4) Medyadan Kaynaklanan Nedenler

Öğretmenler, medyada yapılan yayınların da öğretmene olan saygının azalmasına yol açtığını vurgulamışlardır. Kötü örneklerin doğruluğunun ya da yanlışlığının araştırılmadan hemen haber olarak kamuoyuna sunulmasının öğretmenlik mesleğini küçük düşürdüğünü belirtmişlerdir.

Katılımcı öğretmenlerin bazılarının bu konu hakkındaki görüşleri şöyledir:

“Kötü örneklerin basın-yayın organlarında çok fazla sunulması.”

“Sosyal medyada sürekli öğretmenlere yönelik çıkan asılsız haberler.”

“Basın-yayın organları: Haberlerin öğretmenleri suçlayıcı nitelikte sunulması.”

“Medya ve özellikle diziler önemli bir etken.”

5) Okul Yönetiminden Kaynaklanan Nedenler

Öğretmenler, okul yönetimine veliler ve öğrenciler tarafından yapılan öğretmeni suçlayıcı nitelikteki her şikayette, okul yönetiminin öğretmeni savunmamasının, öğretmene olan saygının azalmasına yol açtığına inanmaktadırlar.

Öğretmenlerin sorunun okul yönetiminden kaynaklandığına dair görüşlerinden bazıları şöyledir:

“Öğrenciler ne yaparlarsa yapsınlar, hep haklı görüliyorlar. Çocuk yanlış davranış yaptığında karşısında otorite göremiyor. Yeterli disiplin cezası verilmeyip geçiştiriliyor.”

“Yöneticilerin fazla taviz vermesi, öğretmene sahip çıkmaması, öğretmenlerin kolayca şikayet edilmesi.”

“Milli eğitimdeki yetkili kişilerin yanlış açıklamaları.”

6) Teknolojik Nedenler Ve Toplumun Değer Yargılarının Değişmesi

Öğretmenler, öğretmene olan saygının azalmasının bir diğer nedeninin teknolojinin gelişmesini ve buna bağlı olarak toplumun değer yargılarının değişmesini görmekteyiz. Teknolojik buluşlar yoluyla toplumun bilgiye daha kolay ulaşması, öğretmenin bilgiye ulaşmadaki rolünün azalması sebebiyle öğrencilerin gözünde öğretmenin değerinin düştüğünü belirtmişlerdir. Bu durum, çok dikkat çekici bir bulgudur. Ayrıca teknolojinin gelişmesi ve küreselleşme gibi etkenlerle toplumun değer yargılarının değişmesi de öğretmene olan saygıyı azaltmıştır.

Katılımcı öğretmenlerin bazıları bu konuda hakkında şunları belirtmişlerdir:

“Bence en büyük nedeni öğretmenin tek bilgi kaynağı olmasından çıkmış olması. Bununla birlikte teknolojinin ilerlemesi, herkesin bilgiye kolay ulaşabileceğini bilmek. Öğrencilere öğretmen muhtaç olmadığını düşündürmektir.”

“Toplumda saygının parayla eş tutulması, öğretmenlere saygıyı azaltıyor.”

“Saygı, sevgi, emek gibi kavramların yerini maddiyat, kısa yoldan zengin olma kavramları aldı. Ülkemizin genel politikalarının da bu durumda etkili olduğunu düşünüyorum.”

“Kültürel değer yargılarından uzaklaştığımız için.”

“Kuşak farkı.”

“Gelişen teknoloji zihinlerin sanallaşmasına insanların birbirine olan ihtiyacının azalmasına neden oldu. İletişimin kopması ben duygusunu geliştirdi. Bu durum eğitime ve eğitimciye de olumsuz yansıdı.”

“Toplum olarak öğretmenin az çalışıp çok para kazandığına dair inançlar.”

“Toplumun değer yargılarının dejenere olması.”

7) Öğretmenlerin Kendilerinden Kaynaklanan Nedenler

Öğretmenler, öğretmenlerin kendilerinden kaynaklanan nedenlerden dolayı da öğretmene olan saygının azaldığını belirtmişlerdir.

“Öğretmenlerin kendi uygulamalarından kaynaklanan olumsuzluklar.”

“Öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar.”

Öğretmenlere Karşı Yapılan Saygısız Davranışlar

Katılımcı öğretmenler sınıf içinde öğrencilerin kendilerine saygı göstermediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin öğretmene karşı yaptıkları saygısız davranışların arasında en çok görülenleri şunlardır: Sakız çiğnemek, öğretmenin sözünü dinlememek, öğretmene ukala cevaplar vermek, öğretmene karşı ukalaca tavırlar takınmak, ders esnasında öğretmenin duyacağı şekilde birbirleri arasında argo ve küfürlü konuşmalar yapmak, öğretmenleri dövmekle ve şikayet etmekle tehdit etmek, öğretmenlerden hesap sormak, sınıf kurallarına uymamak, derse geç gelmek, kapıyı çalmadan içeri girmek, kapıyı çarpmak, öğretmenin ya da hocam yerine hoca demek, cep telefonu ile ders esnasında oynamak.

Katılımcıların, öğretmenlere karşı yapılan saygısız davranış örneklerinden bazıları şöyledir:

“Kendi aralarında konuşurken duyulabilecek şekilde küfürler.”

“Sakız çiğnemek, öğretmenin yanında öğretmen var mı yok mu, dikkat etmeden argo kelimeler kullanmak. Öğretmen karşısında kullanılan kelimelere dikkat etmemek.”

“Öğretmeni milli eğitime şikayet edebilme.”

“Bağırma, hakaret.”

“Öğrencinin kelimelerini seçerek değil de, aklına her geleni söylemesi. Öğrencinin öğretmene geri cevap vermesi. Derse geç gelmesi ve özür dilememesi. Sınıfta sürekli olarak konuşup, öğretmeni ve arkadaşlarını sürekli rahatsız etmesi. Aşırı derecede şımarık hareketler yapması.”

“İlk mesleğe başladığım zamanlarda boyu belime gelen bir öğrenciden tehdit almıştım. Beni dövmekle tehdit etmişti. Öğretmenlere veli ve öğrenciler tarafından hem fiziksel hem de sözel birçok şiddet uygulanıyor.”

“Ders işleyişini engellemek, velilerin öğretmene hakaret etmesi.”

“Sınıf içerisinde izinsiz konuşma, sakız çiğneme, öğretmene sözle karşı gelme, öğretmeni şikayet etme.”

“Bu ne biçim not ifadeleri, gerekli yerlere şikayet ederim tehditleri, benim çocuğuma böyle davranamazsın uyarıları.”

“Öğrencilerin disiplinsiz tavırları, velilerin her zaman öğretmenlerle görüşebileceğini, her zaman öğretmenin suçlu olduğu yönündeki tavırları. İdarecilerin iyi öğretmen- kötü öğretmen ayırımı

yapıp bunu velilere ve öğrencilere aksettirmesi. İyi-kötü ayrımının tamamen yakınlıkla ilgili olması. Öğrencilerin öğretmenlere ukalaca davranışları.”

“Konuşma adabına uygun konuşulmaması, sınıf ve toplum kurallarına uyulmaması, bütün velilerin ilk mesleğinin öğretmenlik olması.”

“Öğrencilerin suratımıza sakız patlatmaları, yapılan uyarılara cevap vermeleri. Örneğin bir gün bahçede top oynayan çocuklardan bir küfür etti. Dedim ki ayıp değil mi? Neden böyle diyorsun? ,dedim. Ağzı benim değil mi istediğimi söylerim dedi.

“Sakız çiğneme, sınıf kurallarına uymama, arkadaşları ile yanımızda derste çok rahat tartışabilme, karşılık verme.”

“Düşük not verildiğinde öğretmenlerin tehdit edilmesi, hakaret, küfür, saldırı.”

Öğrencilere ek olarak velilerden de öğretmene karşı saygısız davranışlar yapılmaktadır.

Bunlardan bazıları şunlardır:

“Velinin gelip öğretmene saygısızca hesap sorması.”

“Veliler öğretmeni istedikleri saatte rahatsız edebiliyorlar. En ufak bir sorunda, öğrencinin anlattıklarına bakarak, idarecilere öğretmenleri şikayet edebiliyorlar.”

“Veliler çok rahatlıkla notlarımıza ders işleyişimize dil uzatabiliyorlar ya da idareye gidip çocuğunun sınıfının “şu dersinin öğretmenini alın, değiştirin...” gibi müdahalelerde bulunabiliyorlar. Ya da okul sınırları içinde öğretmene hakaret edip, bunu haklarıymış gibi görüyorlar.”

“Velilerin hakaret etmesi ve her zaman kendilerini haklı görmeleri.”

“Öğretmeni siyasi kimliğini kullanan kişilerin sürekli tehditkâr konuşmaları, velilerin her konuda sınıf ve öğretmene müdahil olmaları”

“Veli hiç çekinmeden öğretmene hakaret edebiliyor, öğretmen şikayet hattının olması da bu konuda onları cesaretlendiriyor.”

“Araya hatırlı kişiler koyularak idareye velinin ayağına çağırılması”

Öğretmenlere Saygının Azalmasının Eğitim Ortamına Olan Etkileri

Katılımcılara öğretmenlere saygının azalmasının eğitim ortamlarına etkisinin neler olduğu sorulduğunda tamamı olumsuz etkisi olduğunu belirtmektedir. Öğrencinin öğretmene saygı duymadığı durumlarda öğretmenin de öğrencisine olan sevgisinin azaldığı gözlenmiştir. Katılımcı öğretmenlerin bu duruma verdikleri cevaplar şöyledir:

“Severek yapılmayan bir ders.”

“Öğretmen öğrenci üzerindeki olumlu davranış oluşturmada olumsuz rol oynuyor. Öğrenci öğretmeni dikkate almamaya başlıyor.”

“Saygı azaldıkça sevgi de azalıyor. Çocuğun rahat bir ortamda yetişmesi önemli olmasına rağmen ukala tavırlar sınıf düzenini bozuyor.”

“Eğitim ve öğretimin yapılmasının zorlaşması, okuduğunu anlayıp, yorumlayamayan nesillerin yetişmesi. Ayrıca öğretmenin isteği ve şevkinin kırılmasından dolayı, öğretmenin gerçek performansını sergilemesi zor olmaktadır.”

“Bazen ders işleyemeyecek duruma geliyoruz. Disiplin sorunları ortaya çıkıyor. Öğretmenin enerjisi düşüyor.”

“Ders başarısının düşmesi, ders işleyişinin engellenmesi.”

“Eğitim-öğretim ortamlarında başarının azalması, öğrencilerde davranış bozukluklarının ortaya çıkması.”

“Kurallar uygulanamıyor, öğretmen ciddiye alınmadıkça, öğretilmek istenen de önemsenmiyor.”

“Bir sınıfa giriyorsunuz ve onlara bir şeyler öğretmek istiyorsunuz ama size umursamaz gözlerle bakan, sözünüzü dinlemeyen bir grup öğrenciyi gördüğümüzde bütün şevkiniz bitiyor. Bilgiyi verdiğiniz öğrenciler bu bilgiyi almak istemediğinde kendinizi mutsuz hissedebiliyorsunuz ve bu da motivasyonu muhakkak düşürebiliyor.”

“Ahlâklı, erdemli toplum, nesil kavramını değiştirmiştir. Başarı oranını düşürmüştür.”

“Böyle bir ortamda eğitim yapmak öğretmenin motivasyonunu en alt düzeye indiriyor.”

“Verim düşmekte, mutsuz öğretmenler olmaktadır. Mesleğini severek yapanların sayısı azalmaktadır. Bu da eğitimde kaliteyi düşürmektedir.”

“Ders derste öğrenilir ve tam öğrenme gerçekleşmiyor.”

“Diğer öğrencilere rol model oluyorlar. Öğretmen tükenmişlik yaşıyor.”

“Eğitim ve öğretimi olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerde öğrenme merak ve isteği azalırken, öğretmenlerin buna bağlı olarak motivasyonlarını düşürmektedir.”

“Saygı ve sevgi bağının kopması, veli-öğrenci-öğretmen diyalogunun kopması gibi etmenler.”
 “Elbette olumsuz etkileri var, çünkü saygının olmadığı yerde; sevgi, ahlak değerleri, manevi değerlerin zedelendiği bir ortamda olumlu ve yeterli bir eğitim ortamı olması beklenmez.”
 “Eğitimin kalitesini düşürüyor. Boş ve cahil bireyler yetişmesinin önünü açıyor.”
 “Kalitenin düşmesi, nitelikli gençlerin bu mesleğe yönelmemesi.”
 “Sınıfta öğretmenin etkinliği azalmıştır. Öğrenci saygı duymadığı öğretmeni dinlemiyor.”

Öğretmene Duyulan Saygının Artırılması İçin Yapılması Gerekenler

Katılımcıların verdiği cevaplara göre öğretmene duyulan saygının artırılması için yapılması gerekenler şu başlıklarda toplanabilir:

1) Milli Eğitimle İlgili Kanun Ve Yönetmeliklerde Değişiklik Yapılması

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, öğretmene olan saygının azalmasının en önemli nedenini milli eğitimle ilgili kanun ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikler olarak gördüklerinden, çözüm yolunun da yine kanun ve yönetmeliklerin değiştirilmesi olarak görmektedirler. Özellikle sınıfta kalmanın geri getirilmesi, BİMER’e yapılan şikayetlerde daha mantıklı ve geçerli bir değerlendirme yapılması, disiplin cezalarının olması gibi değişikliklere vurgu yapmaktadırlar.

“Eğitim sisteminde değişiklik yapılması”

“Sınıf tekrarı geri gelmeli. Öğrenciye daha çok yaptırım olmalı. Veliye karşı okul idarecileri öğretmenlerine daha çok sahip çıkmalı. Öğretmenlerin de şikayetini bildirebileceği bir hat olmalı.”

“Eğitim sisteminde değişikliklere gidilebilir. Öğrencilerin bilgiye daha kolay ulaşabildiğini varsayarsak; öğrenip gelmelerini isteyerek öğretmenlerin de bu bilgiyi nasıl kullanacaklarını öğretmenleri sağlanabilir. Öğrencinin ve velinin gözünde öğretmenin saygınlığını artırmak için farklı eğitim-öğretim sistemleri denemeli çünkü teknoloji geliyor insanlar geliyor.”

“Disiplin cezaları uygulamaya konulsun, sınıf geçme ve takdir, teşekkür düzenlemesi getirilsin.”

“Şikayetler kaldırılmalı.”

“Okullarda yaptırımların ve disiplin kurulları daha aktif işlemeli.”

“Şikayetler kaldırılmalı, yöneticiler öğretmeni desteklemeli, disiplin cezaları olmalı, sınıfta kalma olma, ekonomik olarak öğretmen desteklenmeli.”

“Eğitim politikaları yeniden düzenlenmeli, disiplin yönetmeliği yeniden yapılandırılmalı.”

“Milli Eğitim Bakanlığı disiplin yönetmeliği değiştirilmelidir. İdareciler ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü öğretmene karşı tavrını olumlu hale getirmelidir. Öğretmene yaptırım gücü verilmelidir. Mobing uygulamalarından vazgeçilmelidir. Sınıfta kalma kuralı geri getirilmelidir.”

2) Okullarda Aile Eğitimi Verilmeli

Öğretmenler, ailelerin de kendilerine karşı saygısız davranışlar sergilediklerini belirtmişlerdir. İlk eğitimin ailede başladığı herkes tarafından bilinmektedir. Dolayısıyla öncelikle aile eğitiminin verilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

“Her şeyden önce okullarda aile eğitimi verilmeli. Aile-öğrenci-okul iletişimi hakkında eğitim verilebilir.”

“Öğretmen, öğrencisiyle arkadaş gibi olmalı kanısı devam etmeli ancak çocuk yeri geldiğinde öğretmenin tek otorite olduğunu bilmeli. Yani o çizgi belirlenmeli. Aile, öğretmenin önemini çocuğa anlatmalı. Çocuğun evden sonra en çok zaman geçirdiği yerin okul olduğu unutulmamalı.”

“Öğretmenlerin önceki senelerdeki gibi etkin konumda olması gerekir. Veli öğretmenden bir adım geride olmalıdır.”

“Veliler, öğrencilere öğretmenlerine saygılı davranması gerektiğini telkin etmeli.”

“Veliler bilinçlendirilmelidir.”

“Aile çocuğunun her şeyini yaparak iyi olacağı sonucundan vazgeçmeli.”

“Aile eğitimleri verilmeli.”

3) Toplum Öğretmene Saygı Konusunda Bilinçlendirilmeli

Öğretmenler, medya yoluyla toplumun bilinçlendirilmesine dikkat çekmektedirler. Dizilerde öğretmenlik mesleğinin saygın bir meslek olduğu vurgulanmalıdır. Öğretmenler, okullarda değerler eğitimi dersinin müfredata konularak bu dersin içeriğinde öğretmene saygı konusunun öğrencilere öğretilmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

“Toplum bilinçlendirilmeli, en büyüğünden en küçüğüne öğretilen saygı duyulması için bilinçli öğretiler verilmeli.”

“Medyada ve dizilerde bu konuda özellikle durulmalıdır.”

“Öncelikle RTÜK’ün işini çok iyi yapması gerekiyor. Sosyal medya, gazete ve televizyondaki asılsız haberlerin kesinlikle önlenmesi gerekir.”

“Değerler eğitimi okulda gerçek anlamda verilmeli. Bunu dışında saygı gibi toplumsal değerlerin ailede öğretilmesi gereğini düşünüyorum.”

“Konu ile toplumu bilinçlendirme amaçlı medyanın işlevi artırılmalı.”

“Veli-okul ilişkisi tekrar düzenlenmeli. Öğrenci-okul ilişkisi tekrar düzenlenmeli. Her açıdan teknolojik sınırlamalar getirilmeli. Öğretmenlik mesleği doğru tanıtılmalı. Bir ülkenin gelişmesine ne kadar katkı sağladığını anlatabilmeli.”

“Kendi örf, adet, gelenek ve göreneklerimizi geri kazanmamamız gereklidir.”

“Toplumun genelinde insan saygı, büyüğe saygı ve özelde öğretmene ayrıca bir saygı gösterilmeli, aileden başlayarak yaygınlaştırılmalı.”

“Basın yayın kuruluşlarında sürekli öğretmene saygı ve sevgi konusunda yayınların yapılması.”

4) Öğretmenin Ekonomik Düzeyi Artırılmalı

Öğretmenler, her şeyin değerinin parayla ölçüldüğü bir dünyada öğretmenin maaşının en düşük memur maaşına yakın düzeylerde olmasının öğretmene olan saygıyı azalttığına inandıklarından dolayı öğretmen maaşlarının artırılması gerektiğini belirtmektedirler.

“Ekonomik düzeyi artırılmalı.”

“Öğretmenlerin yaşam kalitesi artırılmalı.”

“Ekonomik olarak emeğinin karşılığını alabilmeli.”

“Sınıfta kalma olmali, öğretmenin ekonomik gücü olmalı. Toplumda saygı ölçütü ne yazık ki ekonomiyle doğru orantılı.”

“Öğretmenlerin sosyo kültürel ve maddi durumları güçlendirilmeli.”

“Eğitim kalitesinin artırılması, öğretmenin yeterli derecede maaş alması, öğretmene verilen yetkilerin artırılması gereklidir.”

5) Siyasetçiler Beyanatlarında Öğretmenleri Küçümseyici İfadeler Kullanmamalı

Öğretmenler, toplumda öğretmene olan saygı düzeyinin artması için siyasetçilere büyük görev düşüğüne inanmaktadırlar. Özellikle, siyasetçilerin beyanatlarında öğretmenleri toplum önünde küçük düşürücü ifadeler kullanmamaları gerektiğini vurgulamaktadırlar.

“Öğretmenler için verilen beyanlarda ayrıştıracı değerini düşürücü ifadeler kullanılmamalı.”

“Siyasilerin yaptıkları açıklamalara dikkat etmeleri gerekir.”

“Üst düzey yöneticiler öğretmene değer vermeli, bu değeri topluma yansıtmalıdır. Öğrenmek, öğretmek ve eğitmek toplumun bir numaralı sorunu haline gelmelidir. Bu, toplumun her kademesine kabul ettirilmelidir.”

“Öncelikle bakanlığımız verdikleri demeçlerde bizden saygıyla bahsetmelidir.”

“MEB bizimle ilgili güzel sözler söylemeli ve yöneticiler bizim arkamızda olmalı, velinin değil”

“Öncelikle bakanlık bize saygı duymalı. Eğitimdeki başarısızlıkların faturasını hep öğretmene kesmemeli. Veli faktörünü de değerlendirmeli. Unutulmamalı ki bizi seven ve saygı duyan müdür, milli eğitim müdürü, müsteşar ve bakan varsa biz daha mutlu ve daha başarılı oluruz.”

6) Öğretmenlerin Kendilerini Yenilemeleri

Öğretmenler, kendilerine olan saygının artması için özelleştireci yaparak kendilerini de toplumdan saygı duyacak şekilde yetiştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

“Öğretmenlerin sürekli kendilerini yenilemeleri gerekmektedir.”

“Öğretmenler kendilerini günün şartlarına göre güncellemeli (bilgi, donanım, beceri, davranış açısından.) Öğretmen kendisi okulda örnek davranışlar sergilemeli.”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının son yıllarda toplumda öğretmene duyulan saygı düzeyinin azaldığına inandıkları sonucuna ulaşmıştır. Saygı ve sevgi ortamının olmadığı durumda ise verimli bir eğitimden söz edilemez. Katılımcı öğretmenlere göre öğretmenlere olan saygının azalmasının nedenleri şunlardır: Öğretmenin sınıf içerisindeki otoritesini sarsacak şekilde değiştirilen yasa ve yönetmelikler, ailelerin çocukları yetiştirme tarzlarının değişmesi, siyasetçilerin öğretmenlerin saygınlığını azaltacak söylemlerde bulunmaları, medyanın öğretmenleri küçük düşürücü haberleri doğruluğunu araştırmadan abartarak yayınlaması, okul yönetiminin öğretmen hakkındaki her şikayette öğretmeni haksız bulması, küreselleşme ve küreselleşmeye bağlı olarak toplumun değer yargılarının değişmesi, öğretmenlerin kendilerini yeterince geliştirememeleri.

Öğretmenler, sınıf içerisinde öğrencilerin kendi aralarında konuşurken küfürlü ve argo kelimeler kullanarak konuşmalarını, ders esnasında ve öğretmenlerinin karşısında sakız çiğnemelerini, öğretmenlerini tehdit etmelerini hatta öğretmenlere karşı zaman zaman sözlü ve fiziki şiddet uygulamalarını, her fırsatta yalan yanlış bir şekilde velilere öğretmenleri şikayet etmelerini, öğretmene karşı gelmelerini, söz dinlememelerini, ukalaca cevaplar vermelerini saygısız davranışlar olarak belirtmişlerdir.

Öğrencilerin ve velilerin öğretmenlere karşı yaptıkları saygısızca davranışlar, öğretmenlerin motivasyonunun düşmesine, derse ilgisiz girmesine, meslekten ve öğrencilerden soğumasına sebep olmaktadır. Böyle bir durumda etkili ve verimli bir eğitim ortamından söz edilemez. Bu yüzden öğretmenlerin motivasyonlarını artırıcı önlemler alınmalıdır. Yönetici açısından önemli olan bireylerin huzurlu ve mutlu olacakları bir iş ortamı sağlamaktır (Şahin, 2004: 525).

Katılımcı öğretmenlerin en çok üzerinde durdukları konunun MEB ile ilgili son yıllarda yapılan yasa değişiklikleridir. Öğretmenler, öğretmene olan saygının artırılması konusunda yasaların tekrar düzenlenmesi gerektiğine inanmaktadırlar. BİMER'e yapılan şikayetlerin değerlendirme süreci daha tarafsız olmalı, her şikayet değerlendirmeye alınmamalıdır. Çünkü çoğu şikayetler, veli ve öğrenciler tarafından kasıtlı ve yanlış olarak bildirilmektedir.

MEB ile ilgili yasalarda yapılması gereken bir başka düzenleme ise sınıfta kalma uygulamasının geri getirilmesi olmalıdır. Sınıfta kalmayacağını bilen öğrenci, amaçsızca okula geldiğinden dolayı disiplin sorunlarına neden olmaktadır. Etkili bir öğrenme ortamı oluşturmada sınıf düzenini sağlayabilmek, öğretmenler için büyük çaba gerektiren konulardan birisidir. Öğrenme düzeninin sağlıklı bir şekilde oluşturulması disiplin kavramı ve buna bağlı olarak kural kavramını karşımıza çıkarmaktadır (Kıran, 2007: 243). Sınıfta kalma uygulamasının geri getirilmesi öğretmenin daha disiplinli bir sınıf ortamında ders işlemesini sağlayacaktır.

Araştırmada, öğretmenlerin ekonomik güçlerinin az olmasının da toplumda öğretmene olan saygı düzeyinin azalmasına yol açtığı tespit edilmiştir. Manevi değerlere saygının günden güne azaldığı, her şeyin değerinin maddi olarak ölçüldüğü bir toplumda öğretmen maaşlarının en düşük memur maaşlarına yakın düzeyde olması, öğretmenlik mesleğinin toplumda küçümsenmesine sebep olmaktadır. Bu yüzden öğretmenlerinin maaşlarının artırılması gereklidir.

Katılımcı öğretmenler, öğrencilerin öğretmenlere karşı yaptıkları saygısız davranışların nedenlerinden biri olarak aileleri de görmekteyizler. Son yıllarda ailelerin çocuklarını çok şımarık yetiştirdiklerini, çocukların her istediklerini yaptıklarını belirtmişlerdir. Ailede her dediği yapılan ve her isteği yerine getirilen çocuklar, okula geldiklerinde de diledikleri gibi davranıp, sınıf kurallarına uymayarak disiplin sorunlarına yol açmakta, öğretmenlere de saygısız davranmaktadırlar. Bu yüzden, her eğitim-öğretim yılı öncesinde ailelere çocuklarının eğitimi ve yetiştirilme tarzları konusunda, okullarda uzmanlar tarafından eğitim verilmelidir.

Ailedeki saygı eğitimi, ne kadar iyi ve güçlü olursa devamında okuldaki saygı eğitimi de amacına ulaşmış olur. Aile, kendisini saygı eğitiminin bir parçası olarak görmeli ve bu bilinçle hareket etmelidir. Okul ve öğretmen ile aile devamlı işbirliği içinde olması, saygı eğitiminin vazgeçilmez unsurudur. Saygı eğitiminde okul aile işbirliği ile yetişen çocuklar saygı değerini özümserler. Sağlam bir saygı değeri bilincine sahip bireyler, toplumuna ve insanlığa karşı çağdaş ve demokratik düşünceler ile sahip çıkar ve korurlar (Türk, 2009: 36).

Aynı şekilde; aileye verilen eğitim gibi toplum da öğretmene saygı konusunda bilinçlendirilmelidir. Çünkü özellikle küreselleşmenin etkisiyle toplumun değer yargıları değişmiştir. Önceden toplumda sevgi, saygı, hoşgörü, anlayış gibi manevi değerlere önem verilirken günümüzde statü, para, güç gibi değerlere önem vermeye başlanmıştır. Önceden toplumda "bana bir harf öğretmenin kırk yıl kölesi olurum" felsefesi var iken, şimdi "ben her şeyi biliyorum, sen de kimsin" felsefesi daha çok değer görmeye başlamıştır.

Bu yüzden öğretmenlik mesleğini yücelten dizilere televizyonlarda yer verilmeli. Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, özel şirketler buldukları illerde öğretmenlik mesleğinin önemini anlatan konferanslar düzenlemeli. Siyasetçiler, sanatçılar, sporcular, işadamları medyaya verdikleri demeçlerde eğitimin ve öğretmenin bir ülkenin kalkınmasındaki en birinci unsur olduğunu belirtmelidirler. Böylelikle toplum, ilk önce, toplumu oluşturan en küçük kurum olan aile olmak üzere bütün katmanlarında öğretmene saygı duyacaktır.

Özellikle siyasetçilerin verdikleri demeçlerin toplum üzerinde etkisinin büyük olduğu bilinmektedir. Bandura'nın sosyal öğrenme (model alma yoluyla öğrenme) kuramına göre insanlar

genellikle yüksek statülü, güçlü, gözlemcinin ilgilendiği alanda yetenekli modellerin davranışlarını daha dikkatle izlemektedirler (Ulusoy, 2008: 328). Bu yüzden siyasetçiler, toplum önünde öğretmenleri küçük düşürücü söylemlerde değil, öğretmenliğin saygınlığını artırıcı ifadeler kullanmaya özen göstermelidirler.

Katılımcı öğretmenler, kimi öğretmenlerin de öğretmenlik mesleğine olan saygının azalmasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen sınıfta adaletiyle olduğu kadar sırdaşlığıyla da dikkat çeken bir modeldir. O, çocuğun kişiliğinin oluşumunu ve gelişimini biçimlendiren insandır. İşte, çocuğun yaşamını doğrudan etkileyen bir birey olması nedeniyle, öğretmenin kişiliğinin önemi büyüktür (Yavuzer, 1999: 166). Bu yüzden öğretmenler, okul içi ve dışı davranışlarına dikkat etmelidirler, topluma örnek olacak şekilde davranmalıdırlar.

Araştırmanın sonucunda özet olarak şu tespit edilmiştir: Öğretmenler, büyük bir yılgınlık, bezginlik, motivasyon olarak tam bir yıkım düzeyindedir. Bu sonuca ulaşmamızda aşağıdaki bulgular etkili olmuştur.

“Severek yapılmayan bir ders” “

“Saygı azaldıkça sevgi de azalıyor. Çocuğun rahat bir ortamda yetişmesi önemli olmasına rağmen ukala tavırlar sınıf düzenini bozuyor.”

“Öğretmenin isteği ve şevkinin kırılmasından dolayı, öğretmenin gerçek performansını sergilemesi zor olmaktadır.”

“Bazen ders işleyemeyecek duruma geliyoruz. Disiplin sorunları ortaya çıkıyor. Öğretmenin enerjisi düşüyor.”

“Bir sınıfa giriyorsunuz ve onlara bir şeyler öğretmek istiyorsunuz ama size umursamaz gözlerle bakan, sözünüzü dinlemeyen bir grup öğrenciyi gördüğünüzde bütün şevkiniz bitiyor. Bilgiyi verdiğiniz öğrenciler bu bilgiyi almak istemediğinde kendinizi mutsuz hissedebiliyorsunuz ve bu da motivasyonu muhakkak düşürebiliyor.”

“Böyle bir ortamda eğitim yapmak öğretmenin motivasyonunu en alt düzeye indiriyor.”

“Verim düşmekte, mutsuz öğretmenler olmaktadır. Mesleğini severek yapanların sayısı azalmaktadır. Bu da eğitimde kaliteyi düşürmektedir.”

“Diğer öğrencilere rol model oluyorlar. Öğretmede tükenmişlik yaşıyor.”

“Eğitim ve öğretimi olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerde öğrenme merak ve isteği azalırken, öğretmenlerin buna bağlı olarak motivasyonlarını düşürmektedir.”

Eğitim sistemi içerisinde işi yürüten en önemli öge olan öğretmenlerin bu durumda olması eğitim sistemine büyük zarar vermektedir. Unutulmamalı ki; bir ülkede eğitim sistemi çökerse bütün sistemler çöker. Çünkü adalet sistemini de sağlık sistemini de ekonomi sistemini de ayakta tutan elemanları yetiştiren eğitim sistemidir.

Bu bağlamda aşağıdaki önlemler bir an önce alınmalıdır.

BİMER’e yapılan şikayetlerde, değerlendirmeler öğretmenlerin saygınlığını koruyacak şekilde olmalıdır.

Öğrencilerin ‘sınıfta kalma’ uygulaması geri getirilmelidir.

Ücretli öğretmenlik uygulaması kaldırılmalıdır.

Öğretmenlerin ekonomik düzeylerinin yükseltilmesi gerekmektedir.

Eğitim-öğretim yılı başlarında ailelere, okullarda uzmanlar tarafından, öğrencilerin okuldaki davranışları ve başarıları konusunda ‘aile eğitimi’ verilmelidir.

Müfredatlara ‘değer eğitimi’ dersi konmalı ve bu derslerde ‘öğretmene saygı’ konusu işlenmelidir.

Televizyon dizilerinde öğretmenlik mesleğini özendirici televizyon dizileri teşvik edilmelidir.

Ülke çapında sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler tarafından öğretmenlik mesleğinin ve eğitimin önemini anlatan konferanslar düzenlenmelidir.

Siyasetçiler beyanatlarında öğretmenlik mesleğinin önemini belirten demeçlere yer vermelidir.

KAYNAKÇA

- Bartlett, S.& Burton, D. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş* (Çeviren: B. Aybek), Ankara: Anı Yayıncılık.
 Ceylan, Y. (2016). “İnsana Saygı”, Özdemir, İ. ve Işık, S. Y. (Edt.). *Saygı*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
 Demirel, Ö. (2000). *Öğretme Sanatı*, (2. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
 Fontana, A., & Frey, J.H. (1998). Interviewing: The Art of Science, in N.K. Denzin and Y.s. Lincoln (eds.) *Collecting and Interpreting Qualitative Materials*. London: Sage.

- Gordon, T. (2005). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, (Editör Birsen Ö. Çev.Emel A.) İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Güngör, E. (2010). *Âhlak Psikolojisi ve Sosyal Âhlak*, (6. Basım), İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- İlğan, A. (2012). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi ve Deneyimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kıran, H. (Editör). (2007). *Etkili Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Robson, C. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (çev.editörler. Şakir Çingir, Nihan Demirkasımoğlu). Ankara: Anı yayıncılık.
- Saylan, N. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Anı yayıncılık,
- Sönmez, V. (2005). *Eğitim Felsefesi*, (7. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar F.G. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (4. Baskı), Ankara : Anı Yayıncılık.
- Şahin, A. (2004) “Yönetim Kuramları ve Motivasyon İlişkisi” *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11): 524-547.
- Terzi, A. R. Dönmez, B.& Gürsoy, A. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, (3.Baskı). Ankara: ÜBL Yayınları.
- Türk, İ. (2009). *Değerler Eğitiminde Saygı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulusoy, A. (Editör). (2008). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yaman, E. Çetinkaya Mermer, E. Mutlugil, S. (2009). “İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Etik Davranışlara İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma”, *Değerler Eğitimi Dergisi* 7 (17): 93-108.
- Yavuzer, H. (1999). *Çocuk Psikolojisi*. (18.Baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Nitel Araştırma yöntemleri*. (10. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin R.K. (2004). (Akt. Saban, A. ve Ersoy, A. 2016, s.118). *Case Study Research : Designs and Methods* (5th Edition). Los Angeles: Sage.
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm> adresinden 30.09.2017’de alınmıştır.